

Barn- och skolnämnden

Handläggare: Erik Lundin
Titel: Enhetschef kansli & juridik
E-post: Erik.lundin@norrtalje.se

Till: barn- och skolnämndens arbetsutskott

Yttrande över motion från Socialdemokraterna – Låt den nya skolan i Älmsta bli en mötesplats för hela Vaddöbygden

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden föreslår Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige att avslå motionen

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Socialdemokraterna har via Margareta Lundgren och Lenneke Sundblom inkommit till Kommunfullmäktige 2020-11-16 med en motion där de yrkar att samhällsviktig service ska inkluderas i projekteringen och byggandet av den nya skolan i Älmsta. Denna motion har sedan kommit barn- och utbildningskontoret tillhanda 2020-12-01.

Barn- och utbildningskontoret finner att förslaget med att förena samhällsservice med en skolbyggnad kan medföra en del risker och föreslår därför att motionen ska avslås.

Ärendet

Beskrivning

Socialdemokraterna skriver i sin motion att en ny modern skolbyggnad i Älmsta skulle kunna bli en attraktiv mötesplats för hela Vaddöbygden där bibliotek och invånarservice (Kontaktcenter) skulle inrymmas i skolan för att på så sätt förbättra serviceutbudet på orten. Genom att göra detta så anser Socialdemokraterna att den nya skolbyggnaden kan bli ett nav i samhället både för skolans elever men även för andra generationer av Älmsta- och Vaddöbor. Socialdemokraterna föreslår även att stärka Älmsta centrum genom att utöka utbudet av service och kultur.

Barn- och skolnämnden beslutade 2019-09-06 §67 att föreslå Kommunstyrelsen att projektera en sammanhållen f-9skola i Älmsta belägen vid Elmstaskolan.

Då barn- och skolnämnden varken projekterar för nya skolor eller fattar beslut om upprättande av mötesplatser och samhällsviktig service så kommer detta yttrande främst rikta sig mot lämpligheten att förlägga en skolbyggnad i anslutning till samhällsviktig service. Med andra ord har barn- och utbildningskontoret inget att erinra mot utvecklingen av Vaddöbygden utan endast lämpligheten att ha invånare/samhällsservice i anslutning till en skolbyggnad kommer att vara utgångspunkt i detta motionsyttrande.

I motionen så framgår det ingen tydlig definition av vad som avses med "samhällsviktig service" men att det är tydligt att Socialdemokraterna åtminstone innefattar bibliotek och kontaktcenter i detta begrepp. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har på sin hemsida definierat begreppet "Samhällsviktig verksamhet" till att omfatta bland annat livsmedelsbutik, apotek, post- och paketombud

och bensinstation. Enligt MSB ska två kriterier uppfyllas för att en verksamhet ska klassas som samhällsviktig, dessa är följande:

- Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt¹.

Alltså skulle även ovan verksamheter kunna läsas in i begreppet "samhällsviktig service" men att det förmodligen är främst invånarservice såsom bibliotek och kontaktcenter som motionären avser ska integreras i skolbyggnaden.

Det finns inte i motionen närmare beskrivet hur själva integrationen med mötesplats och skola skulle ske. Vart skolans placering kontra det offentliga skulle vara? Men om vi ser till de aktuella lagrummen och börjar med ordningslagen (Ordningslag (1993:1617, 1 kap, 2§) där det framgår att följande platser klassas som allmän plats, alltså där allmänheten utan hinder kan vistas:

- " 1. allmänna vägar,
2. gator, vägar, torg, parker och andra platser som i detaljplan redovisas som allmän plats och som har upplåtits för sitt ändamål,
3. områden som i detaljplan redovisas som kvartersmark för hamn- verksamhet, om de har upplåtits för detta ändamål och är tillgängliga för allmänheten, samt
4. andra landområden och utrymmen inomhus som stadigvarande används för allmän trafik."²

När det gäller skolans roll som allmän plats finns det ett antal domar som redovisar det motsatta, bland annat fastslår Justitieombudsmannen i sin dom JO 7209-2015 att skolan inte ska ses som en allmän plats samt att det är upp till skolans rektor att besluta vem som äger tillträde samt har rätt att vistas på skolan. När det avser ordning-, säkerhets eller verksamhetsskäl så hamnar ansvaret för dessa frågor på skolans inre organisation, det är således rektors uppgifter att bedöma risken för allmänhetens närvaro på en skolenhet. Då utomstående tillträde är en ordningsfråga som faller inom Skollagen 2010:800, kap 5, §5 så är det rektors mandat och det måste även ses självklart att det är upp till skolan att avgöra vilka som ska vistas på dess område³.

I Boverkets rapport 2017:16 "Skolans nya plats i staden – Kommuners anpassning till skolvalet och urbana stadsbyggnadsprinciper" berör författarna hur skolor i Uppsala kommun samsas med stadens utrymme, bland annat genom att tillämpa något de kallar för "Växelvis samutnyttjande". Dvs att lokalerna används olika vid olika tidpunkter på dagen, i sin skrift lyfter de utnyttjande av en idrottsplats som används av både skolor och idrottsföreningar⁴.

Lagkrav

Ordningslag 1993:1617

Skollag 2010:800

Koppling till gällande styrdokument

Ej tillämpligt

¹ *Introduktion till samhällsviktig verksamhet, myndigheten för samhällsskydd och beredskap*. Publ.nr: MSB1515 – mars 2020

² Ordningslag 1993:1617, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/ordningslag-19931617_sfs-1993-1617

³ Justitieombudsmannen, dnr 7209-2015 , 2017-06-29, www.jo.se

⁴ Rapport 2017:16 *Skolans nya plats i staden – Kommuners anpassning till skolvalet och urbana stadsbyggnadsprinciper*, s 44. www.boverket.se

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Ej tillämpligt

Förvaltningens analys och slutsatser

Det centrala i detta yttrande är alltså som tidigare nämnts själva lämpligheten att förlägga centrala mötesplatser och samhällsservice i nära anslutning till skolbyggnader. Det finns inte i motionen närmare beskrivet hur själva integrationen med mötesplats och skola skulle ske. Men baserat på ovan beskrivna lagrum och aktuella domar i närliggande frågeställningar så känns det orimligt att öka belastningen på en rektor genom att risken för obehörigas tillträde kan komma att öka om skolan inrymmer samhällsservice. För genom att förlägga samhällsservice i direkt anslutning till skolan så ökar alltså genomströmningen av människor i närområdet och en sådan ökning kan därmed öka risken att icke behöriga rör sig i skolans område, något som får ses som olämpligt ur ett trygghetsperspektiv.

Att förlägga ett folkbibliotek och eventuellt ett kontakt- eller medborgarcenter i direkt anslutning till skolan kan göra skolan till en angelägenhet – ”skolan mitt i byn”. Skolan kan anses som allas ansvar och kan knyta generationer till varandra. Dock är det viktigt att separera ansvarsområdet och även det fysiska rummet. Det är nödvändigt med en extern drift och en egen ingång även om lokalerna ligger vägg i vägg. Utifrån ett distraktionperspektiv är det ofrånkomligt att avskärma skolans undervisningssalar med bibliotekets och medborgarcentrets lokaler.

Att nyttja skolan växelvis för kulturverksamhet som beskrivs i Boverkets rapport *”Skolans nya plats i staden – Kommuners anpassning till skolvalet och urbana stadsbyggnadsprinciper”* vore möjligt, även att förlägga ett bibliotek i skolans närområde skulle kunna få viss positiv pedagogisk effekt, detta förutsatt att elevernas trygghet och säkerhet kan garanteras. Detta är även något som inte kan realiseraras utan en flexibel detaljplan och samverkan i beslutsfattande med övriga förvaltningar inom Norrtälje kommun.

I beredningen av detta ärende har Erik Lundin, enhetschef för kansli & juridik samt verksamhetschef för grundskolan Johan Kant varit delaktiga.

Tidplaner

Ärendet behandlas vid barn- och skolnämndens arbetsutskott 2021-04-26 och vid barn- och skolnämndens sammanträde 2021-05-10

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Johan Kant
Verksamhetschef grundskolan
Barn- och utbildningskontoret

Bilagor

Motion från Socialdemokraterna – Låt den nya skolan i Älmsta bli en mötesplats för hela Vaddöbygden

Beslut skickas till

Kommunstyrelsen